

NOTAT

OPPDRA Fortau Trolldalen – Kråkerøy	OPPDRA Hanna Bjørgaas	DATO 04.01.2016
OPPDRA 14737001	OPPRETTET AV Hanna Bjørgaas	

TIL Fredrikstad kommune

KOPI TIL

Utbygging av fortau Trolldalen – Konsekvenser for hule eiker

Bakgrunn

Fredrikstad kommune ved teknisk drift skal etablere fortau på østre side av Trolldalen på Kråkerøy. Fortau langs Trolldalen er en del av trafiksikkerhetstiltakene vedtatt i trafiksikkerhetsplanen i Fredrikstad kommune. Tiltaket ble regulert i bystyret den 19.09.2002. Langs tiltaksområdet i Trolldalen står en rekke eiketrær, hvorav 8 stykk faller inn under definisjonen av utvalgt naturtype: Hule eiker.

Det følger av naturmangfoldloven og forskriften om utvalgte naturtyper at det skal tas særskilt hensyn til store og/eller hule eiker ved utøving av offentlig myndighet. En beslutning skal ikke medføre en forringelse av store eikers utbredelse eller av deres økologiske tilstand. Før beslutning om felling eller omfattende beskjæring tas, skal konsekvensene klarlegges. Trærnes betydning for samlet utbredelse og kvalitet av naturtypen skal vektlegges. Tiltakshaver kan pålegges rimelige kostnader for å ivareta stor/hul eik, jf. § 53. (Brev fra Fylkesmannen i Østfold til Østfold-kommunene).

Dette notatet inneholder en vurdering av konsekvenser av det planlagte tiltaket for de berørte eikenes økologiske tilstand, samt en vurdering av konsekvenser for naturtype hule eiker lokalt, regionalt og nasjonalt. Avbøtende tiltak er vurdert.

Krav til konsekvensutredning

Etter §53 skal det gjennomføres en enklere konsekvensutredning for tiltaket. Etter veileder til forskrift om utvalgte naturtyper skal det i slik en vurdering « legges vekt på om antall og utbredelse av forekomster av naturtypen på landsbasis er økende, stabil eller minkende. For det andre skal man unngå forringelse av forekomstenes økologiske tilstand. Med en naturtypes økologiske tilstand menes status og utvikling for funksjoner, struktur og produktivitet i en naturtypes lokaliteter sett i lys av aktuelle påvirkningsfaktorer.»

Eikene som blir berørt

Eikene som blir berørt av tiltaket ligger i midtre deler av det som sannsynligvis en gang var en allé av eiketrær. Alle berørte trær ligger derfor i tett tilknytning til andre (store og hule) eiker, noe som øker verdien av eikene ettersom mange av artene tilknyttet eik har dårlig spredningsevne. Eikene er temmelig frittstående og soleksponert ettersom de ligger langs en vei, noe som også øker trærnes verdi for mange av artene tilknyttet eik. Ingen av eikene som blir berørt vurderes til å ha grov sprekkbark. Det var ikke mulig å komme til for å se hvorvidt det var vedmund i hulrom på de hule eikene. Se Tabell 1 og vedlegg – bilder for mer informasjon om de berørte eikene (størrelse og forfallsgrad). Et visst mangfold innen laver ble påvist under befarings, men en full artskartlegging er ikke foretatt.

Eiker som må fjernes

Eik nr. 2 er registrert som svært viktig. Denne er todelt og synlig hul, har middels grov bark og mye påvekst av moser og lav. Her skal det sprenges i umiddelbar nærhet, og denne vil måtte fjernes som følge av tiltaket. Eik 10 – 12 er mindre eiketrær som ikke faller inn under forskrift for utvalgt naturtype Hule Eiker. For rekruttering av eiker til en regionalt og nasjonalt synkende eikebestand har de imidlertid verdi. Se vedlegg – Bilder.

Eik som blir berørt av tiltaket

Eik nr. 1 er like under minstemålet for forskriftseik på 200 cm i omkrets (195 cm), er soleksponert, har store døde grener og parti med død ved på stammen. Den regnes derfor som verdifull selv om den ikke faller inn under forskrift om utvalgte naturtyper. Treets rotsystem strekker seg sannsynligvis hovedsakelig sørover og tiltaket vil sannsynligvis gi skader som reduserer treets levealder.

Eik nr. 3 er liten og uten verdi utenom som rekrutteik.

Eik nr. 6, 8 og 14 er lokalt viktige trær uten hulheter, store døde partier eller svært grov bark. Disse ligger rett vest for en bergknaus og har dermed høyst sannsynligvis rotsystemer som i hovedsak strekker seg vestover mot veien. Tiltaket vil også her kunne redusere trærnes levealder.

Eik nr. 15 er stor og har grovere bark, og har fått verdien viktig i Naturbase. Denne ligger også tett inntil en bergknaus i øst, og rotsystemet vil dermed strekke seg vestover, og kunne bli påvirket av tiltaket. Se vedlegg – Bilder.

Tilstand nasjonalt:

Frafallet av hule eiker er høyt på nasjonalt nivå (Pers. Komm., Anne Sverdrup-Thygeson). Det er mellom 0,5% og 1% frafall i året av grove kjempetrær, og særlig er det grunn til å tro at presset er stort mot gamle, hule trær i tettbygde strøk og langs veier (referanser i DN-rapport 1- 2012).

Tilstand regionalt:

Død, soleksponert stor eik med vedmuld i hulrommet er spesielt verdifulle. Det er ytterste få slike trær i Østfold, og denne tilstanden av naturtypen hule eiker er å anse som akutt truet i fylket (Brev fra Fylkesmannen i Østfold til Østfold-kommunene, datert 1.7.2014).

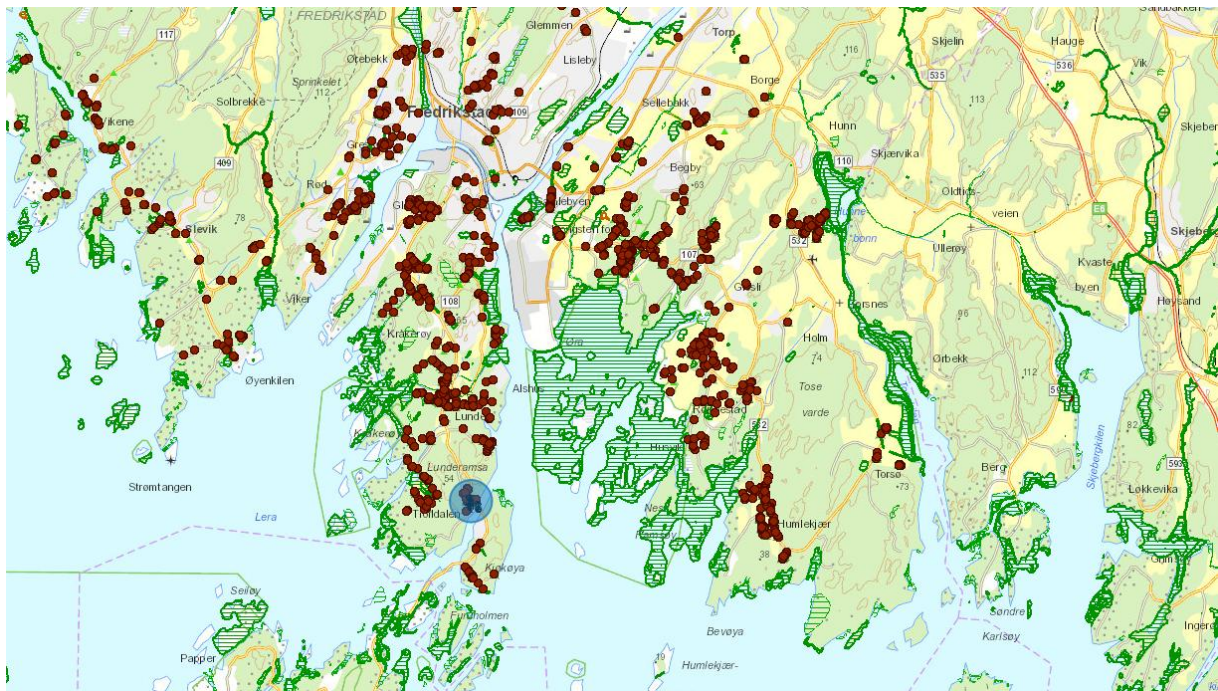
27 forskriftseiker er registrert i en 200 meters radius rundt planområdet, i følge Naturbase. Kråkerøy har relativt høy tetthet av forskriftseiker (Figur 1. Hule eiker i region Fredrikstad. Tiltaksområdet markert i blått. Kilde: Naturbase). I Østfold er mange eikelevende insekter, sopp og lav truet på grunn av redusert forekomst av store innhule eiker. I en stor eik i Råde som ble felt i 2013, var det således registrert 17 truede arter på Norsk rødliste.

Vurdering av konsekvenser for økologisk tilstand

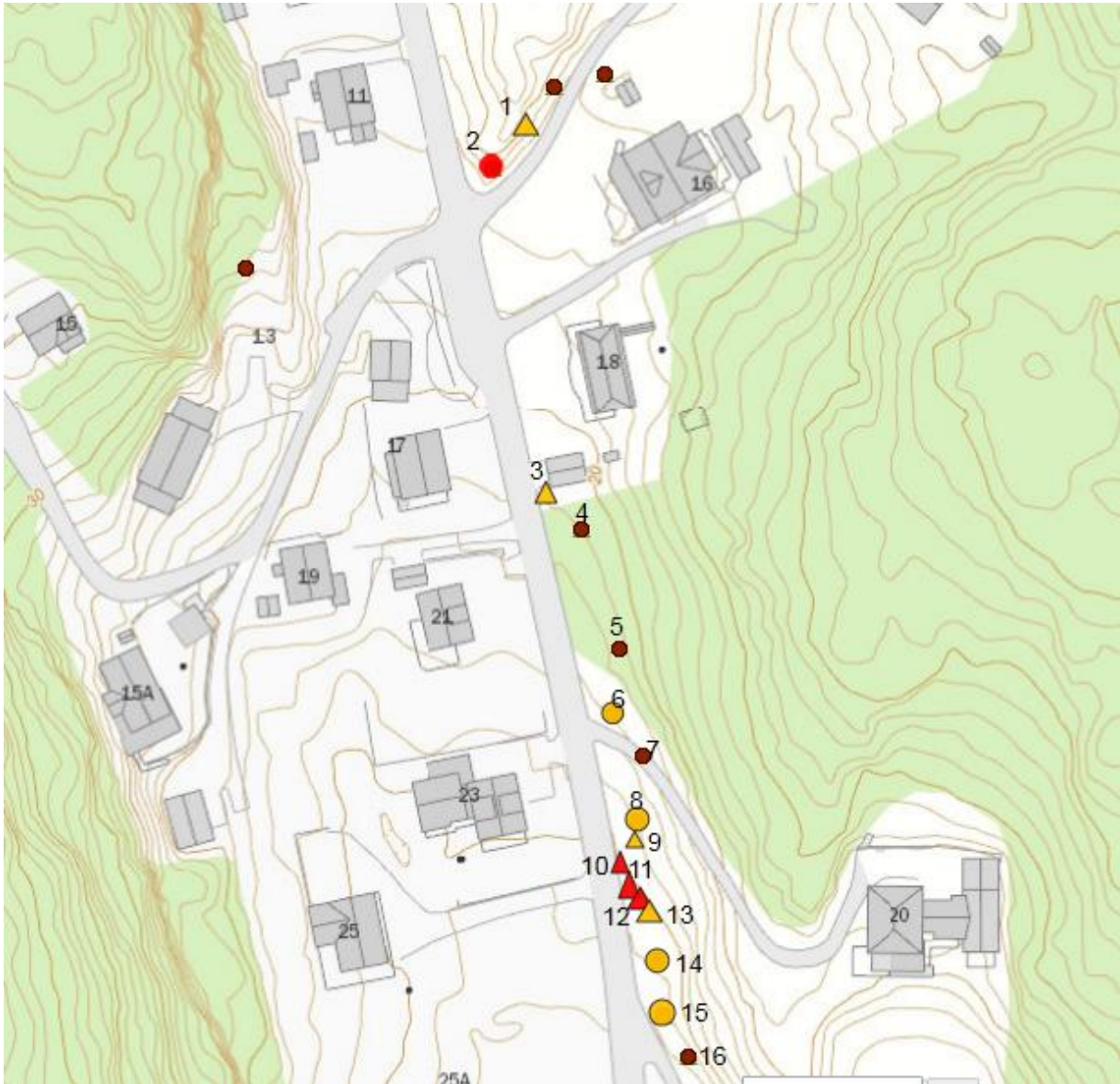
Eik nr. 2 vil måtte fjernes. Denne er i seg selv av stor verdi, både lokalt, der den står som vertstre for organismer knyttet til eik i en allé av eiketrær, men også regionalt, i og med at antall eik har blitt redusert i senere tid i Østfold fylke. Nasjonalt er soleksponerte store eiker på tilbakegang. Eik nr. 2 er verdisatt til svært viktig, og har dermed nasjonal verdi.

Tiltaket vil redusere levealder for eik nr. 15, som regnes som viktig (av regional verdi). 5 eiker som regnes som lokalt viktige vil berøres av tiltaket. I tillegg vil tiltaket føre til fjerning eller graving i rotsystemene til 5 yngre eiker som på sikt kan bli viktige for rekrutteringen av store gamle eiker. Sammenhengen og den økologiske kvaliteten i den gamle alléen av eiketrær vil bli noe forringet som følge av tiltaket.

Avbøtende tiltak, konsultasjon av profesjonell trepleier ved graving og skåning av rotsystemene under graving vil sannsynligvis kunne redusere forringelsen tiltaket kan medføre for naturtypen.

Figur 1. Hule eiker i region Fredrikstad. Tiltaksområdet markert i blått. Kilde: Naturbase

Figur 2. Forskriftseiker er merket med sirkel, eiker som er under forskriftsstørrelse, men som likevel kan være viktige som rekrutteringseiker, er merket med triangel. Rødt betyr at trærne må fjernes i forbindelse med tiltaket, orange betyr at de ikke må fjernes, men at rotsystemene blir berørt av tiltaket. Brune sirkler er forskriftseiker som ikke, eller i svært liten grad, berøres av tiltaket. Kilde: Naturbase.

Avbøtende tiltak

Treverk fra eiker som må kappes (nr. 2, 10, 11 og 12) i forbindelse med tiltaket må legges i død ved-deponi i umiddelbar nærhet av der de tidligere stod, for å ivareta habitat for flest mulig eiketilknyttede arter. Også større greiner bør legges i et slikt deponi.

Skånsomme teknikker bør benyttes når det graves i nærheten av rotsystemene til eikene. Se vedlegg 1. Der det graves, og det er sannsynlig at trærnes rotsystemer blir skadet av graving, bør profesjonell trepeier konsulteres for å forhindre varig skade på trærne. Dette gjelder spesielt eik nr 1, 6, 8, 13, 14 og 15.

Tabell 1. Eiketrær som blir berørt av tiltaket

	<u>Forskriftseik nummer</u>	<u>Ca. distanse veikant (m)</u>	<u>Verdi</u>	<u>Kommentar</u>	<u>Berørt</u>
1		3	Lokalt viktig	Stor, gammel, verdifull eik, med omkrets ca 195 cm. Treet har døde partier og er angrepet av sopp.	Rotsystem berøres i noen grad
2	562	5	Svært viktig	Todelt stamme, synlig hul, 265 cm i omkrets.	Må fjernes
3		3	Ikke forskriftseik	Liten, ved hushjørne.	Rotsystem berøres i noen grad
4	561	7	Svært viktig	Synlig hul.	Berøres i liten grad
5	560	9	Lokalt viktig		Berøres i liten grad
6	559	4.5	Lokalt viktig	Ikke synlig hul, omkrets 250 cm. Synlig innhul gren	Rotsystem berøres i stor grad
7	558	9	Lokalt viktig		Rotsystem berøres i liten grad
8	557	5	Lokalt viktig		Rotsystem berøres i stor grad
9		4	Ikke forskriftseik		Rotsystem berøres i stor grad
10		1,5	Ikke forskriftseik		Må sannsynligvis fjernes
11		1,5	Ikke forskriftseik		Må sannsynligvis fjernes
12		2	Ikke forskriftseik		Må sannsynligvis fjernes
13		3	Ikke forskriftseik		Rotsystem berøres i stor grad
14	556	4.5	Lokalt viktig	Ikke synlig hul, omkrets 250 cm. Synlig innhul gren	Rotsystem berøres i stor grad
15	555	4.6	Viktig	Omkrets 320 cm	Rotsystem berøres i stor grad

Referanser

Direktorat for naturforvaltning, 2012. Handlingsplan for utvalgt naturtype hule eiker. DN-rapport 1 – 2012.

Fylkesmannen i Østfold, 2014. Kommunens roller vedrørende store/hule eiker som utvalgt naturtype (naturmangfoldloven). Brev til Østfold-kommunene, datert 01.07.2014.

Lovdata, Forskrift om utvalgte naturtyper etter Naturmangfoldloven. Lov trådt i kraft 13.05.2011.

Kilder

Anne Sverdrup-Thygeson, professor, NMBU

Vedlegg - Bilder

Figur 3. Eik nr. 1 med døde parti

8 (13)

NOTAT
04.01.2016

10 (13)

NOTAT
04.01.2016

12 (13)

NOTAT
04.01.2016

